

SPIS TREŚCI

Wykaz ważniejszych skrótów	13
Wstęp	17
Rozdział I	
Istota, zakres i uwarunkowania procesu reform traktatowych Unii Europejskiej ...	33
1. Uwarunkowania procesu reform traktatowych Unii Europejskiej	34
1.1. Proces poszerzania Unii Europejskiej	36
1.1.1. Pogłębiać czy poszerzać integrację europejską	36
1.1.2. Zróżnicowana (elastyczna) integracja	38
1.1.3. Reforma instytucji Unii Europejskiej	44
1.2. Demokratyzacja Unii Europejskiej: określenie relacji pomiędzy UE a państwami członkowskimi oraz pomiędzy UE a obywatelami	50
1.3. Międzynarodowa pozycja Unii Europejskiej	54
1.4. Konstytucjonalizacja Unii Europejskiej	59
2. Metoda reformowania – Konferencja Międzyrządowa	66
2.1. Wymogi traktatowe i możliwości pozatraktatowe reformowania Wspólnoty/Unii Europejskiej	66
2.2. Rodzaje Konferencji Międzyrządowych	68
2.3. Charakter i organizacja prac w ramach Konferencji Międzyrządowej	69
2.3.1. Przygotowanie negocjacji i określenie agendy Konferencji Międzyrządowej	71
2.3.2. Różne poziomy prowadzenia negocjacji	74
2.3.3. Rola prezydencji	78
2.3.4. Rola państw członkowskich	80
2.3.5. Rola instytucji ponadnarodowych	86
Rozdział II	
Koncepcje integracji europejskiej: stanowiska wybranych państw członkowskich wobec reformy Unii Europejskiej w połowie lat 90. XX wieku	97
1. Francja	98
2. Niemcy	109
3. Wielka Brytania	120
4. Włochy	130

5. Holandia	136
6. Belgia	142
Rozdział III	
Traktat Amsterdamski: niedokończona reforma	147
1. Program Konferencji Międzyrządowej	148
1.1. Dyspozycje Traktatu o Unii Europejskiej z Maastricht	148
1.2. Określenie mandatu Konferencji Międzyrządowej	150
1.2.1. Wstępne decyzje Rady Europejskiej	150
1.2.2. Prace grupy refleksyjnej	153
1.2.3. Postanowienia Rady Europejskiej z Madrytu, 15-16 grudnia 1995 r. .	170
1.2.4. Przygotowanie Konferencji Międzyrządowej: pomiędzy Madrytem a Turynem	172
1.2.4.1. <i>Opinia Komisji Wzmocnienie unii politycznej i przygotowanie poszerzenia</i>	173
1.2.4.2. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 13 marca 1996 r. ...	178
1.2.5. Ostateczne określenie celów Konferencji Międzyrządowej przez Radę Europejską w Turynie, 29 marca 1996 r.	181
2. Przebieg Konferencji Międzyrządowej	187
2.1. Inauguracja obrad Konferencji Międzyrządowej w Turynie 29 marca 1996 r.	187
2.2. Organizacja prac Konferencji Międzyrządowej	187
2.3. Negocjacje w trakcie prezydencji Włoch (marzec-czerwiec 1996 r.): ograniczony postęp	195
2.3.1. Początek rozmów: identyfikacja szczegółowych problemów negocjacyjnych	195
2.3.2. Posiedzenie Rady Europejskiej we Florencji, 21-22 czerwca 1996 r. .	198
2.4. Negocjacje w trakcie prezydencji Irlandii (lipiec-grudzień 1996 r.): propozycje reform	200
2.4.1. Nowa <i>robocza metodologia</i> rokowań	200
2.4.2. Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej w Dublinie, 5 października 1996 r.: polityczne ukierunkowanie negocjacji	204
2.4.3. Posiedzenie Rady Europejskiej w Dublinie, 13-14 grudnia 1996 r.: przedstawienie generalnego zarysu projektu zmian traktatowych ...	206
2.5. Negocjacje w trakcie prezydencji Holandii (styczeń-czerwiec 1997 r.): decydująca faza	211
2.5.1. W oczekiwaniu na wybory w Wielkiej Brytanii: od stycznia do kwietnia 1997 r.	211
2.5.2. Faktyczne negocjacje: od maja 1997 r. do posiedzenia Rady Europejskiej w Amsterdamie	220
2.5.3. Zakończenie negocjacji: posiedzenie Rady Europejskiej w Amsterdamie, 16-17 czerwca 1997 r.	224
2.6. Prace redakcyjne nad ostateczną wersją dokumentu i podpisanie Traktatu Amsterdamskiego	229
2.7. Ratyfikacja i wejście w życie Traktatu Amsterdamskiego	233
3. Postanowienia Traktatu Amsterdamskiego	239
3.1. Wolność, bezpieczeństwo i sprawiedliwość	239

3.1.1. Wolności i prawa podstawowe	240
3.1.2. Stworzenie obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	242
3.2. Unia a obywatele	249
3.2.1. Zatrudnienie	249
3.2.2. Polityka społeczna	250
3.2.3. Środowisko naturalne	251
3.2.4. Zasada subsydiarności	251
3.3. Skuteczna i spójna polityka zewnętrzna	252
3.3.1. Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa	253
3.3.2. Zewnętrzne stosunki gospodarcze	255
3.4. Instytucje Unii Europejskiej	256
3.4.1. Instytucje w perspektywie poszerzenia	256
3.4.2. Zwiększenie efektywności funkcjonowania instytucji	257
3.4.2.1. Parlament Europejski	257
3.4.2.2. Rada	259
3.4.2.3. Komisja	260
3.4.2.4. Trybunał Sprawiedliwości	261
3.4.2.5. Inne postanowienia instytucjonalne	261
3.4.2.5.1. Trybunał Obrachunkowy	261
3.4.2.5.2. Komitet Ekonomiczno-Społeczny	262
3.4.2.5.3. Komitet Regionów	262
3.4.2.5.4. Siedziby instytucji	262
3.4.2.6. Rola parlamentów narodowych	263
3.5. Ścisłjsza współpraca – „elastyczność”	264
3.6. Uproszczenie i konsolidacja Traktatów	266

Rozdział IV

Traktat Nicejski: kompromis w obliczu poszerzenia	267
1. Program Konferencji Międzyrządowej	268
1.1. Wstępne inicjatywy i decyzje	268
1.2. Raport grupy trzech mędrców oraz reakcje na ten dokument	279
1.3. Raport prezydencji fińskiej na temat Konferencji Międzyrządowej	286
1.4. Posiedzenie Rady Europejskiej w Helsinkach, 10-11 grudnia 1999 r.	289
1.5. Przygotowanie Konferencji Międzyrządowej: pomiędzy Helsinkami a Brukselą	292
1.5.1. Opinia Komisji <i>Przystosowanie instytucji, aby rozszerzenie stało się sukcesem</i>	293
1.5.2. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 3 lutego 2000 r.	299
2. Przebieg Konferencji Międzyrządowej	300
2.1. Otwarcie prac Konferencji Międzyrządowej w Brukseli 14 lutego 2000 r. ..	300
2.2. Organizacja prac Konferencji Międzyrządowej	300
2.3. Negocjacje w trakcie prezydencji Portugalii (luty-czerwiec 2000 r.)	304
2.3.1. Początek rozmów: określenie agendy Konferencji Międzyrządowej i wstępne dyskusje	304
2.3.2. Kontynuacja i pogłębienie rokowań	311
2.3.3. Raport prezydencji na temat stanu dyskusji w ramach Konferencji Międzyrządowej	316

2.3.4. Posiedzenie Rady Europejskiej w Feira, 19-20 czerwca 2000 r.	337
2.4. Rokowania w trakcie prezydencji Francji (lipiec-grudzień 2000 r.)	338
2.4.1. Próba intensyfikacji prac Konferencji Międzyrządowej	338
2.4.2. Nieformalne posiedzenie Rady Europejskiej w Biarritz, 13-14 października 2000 r.	346
2.4.3. Ostatnia faza rokowań: pomiędzy Biarritz a Niceą	348
2.4.4. Zakończenie negocjacji: posiedzenia Rady Europejskiej w Nicei, 7-11 grudnia 2000 r.	354
2.5. Prace redakcyjne nad ostateczną wersją dokumentu i podpisanie Traktatu Nicejskiego	365
2.6. Ratyfikacja i wejście w życie Traktatu Nicejskiego	367
3. Postanowienia Traktatu Nicejskiego	374
3.1. Zmiany instytucjonalne dokonane głównie w związku z poszerzeniem Unii Europejskiej	374
3.1.1. Skład Parlamentu Europejskiego	376
3.1.2. Rada Unii Europejskiej	378
3.1.2.1. Większość kwalifikowana w Radzie	378
3.1.2.2. Rozszerzenie zakresu podejmowania uchwał przez Radę kwalifikowaną większością głosów	385
3.1.3. Komisja Europejska	388
3.1.3.1. Skład	388
3.1.3.2. Wybór	389
3.1.3.3. Zwiększenie uprawnień przewodniczącego Komisji	390
3.1.4. Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów	390
3.1.5. Trybunał Obrachunkowy	393
3.1.6. Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji	393
3.2. Wzmocniona współpraca	395
3.3. Bezpieczeństwo i obrona	400
3.4. Inne zmiany w mniej istotnych obszarach	402
3.4.1. Nowelizacja artykułu 7 Traktatu UE	403
3.4.2. Współpraca sądowa w sprawach karnych	403
3.4.3. Porozumienia między instytucjami Unii Europejskiej	404
3.4.4. Komitet do spraw Ochrony Socjalnej	405
3.4.5. Miejsce posiedzeń Rady Europejskiej	405
3.4.6. Nazwa Dziennika Urzędowego	405
3.4.7. Konsekwencje finansowe wygaśnięcia Traktatu EWWiS	405
3.5. Karta Praw Podstawowych	406
3.6. Przyszłość Unii Europejskiej	408

Rozdział V

Traktat Konstytucyjny: nieudana próba określenia *finalité politique*

Unii Europejskiej?	411
1. Początek dyskusji na temat przyszłości Unii Europejskiej	412
1.1. Wizja federacji Joschki Fischera	412
1.2. Reakcje na wypowiedź Joschki Fischera	415
1.2.1. Wstępne oceny	415

1.2.2. Reakcje we Francji. Przemówienie prezydenta Jacquesa Chiraca w Berlinie	417
1.2.3. Reakcje w Wielkiej Brytanii. Przemówienie premiera Tony'ego Blaira w Warszawie	421
1.2.4. Reakcje ze strony innych państw oraz przedstawicieli instytucji europejskich	425
1.2.4.1. Przemówienie premiera Belgii Guya Verhofstadta	425
1.2.4.2. Wystąpienie przewodniczącego Komisji Romano Prodiego	428
2. Proces postniemiecki	429
2.1. Debata o przyszłości Europy	429
2.1.1. Wstępne wypowiedzi	429
2.1.2. Inauguracja debaty	434
2.1.3. Przemówienie prezydenta Niemiec Johannesesa Raua	436
2.1.4. Wystąpienie kanclerza Niemiec Gerharda Schrödera	437
2.1.5. Przemówienie premiera Francji Lionela Jospina	439
2.1.6. <i>Biała Księga w sprawie europejskiego zarządzania Komisji Europejskiej</i>	441
2.2. <i>Deklaracja w sprawie przyszłości Unii Europejskiej z Laeken</i>	444
2.2.1. Wstępna dyskusja	444
2.2.2. Posiedzenie Rady Europejskiej w Gandawie, 19 października 2001 r.	452
2.2.3. Przygotowanie posiedzenia Rady Europejskiej w Laeken	454
2.2.3.1. Inicjatywy prezydencji i reakcje ze strony państw członkowskich	454
2.2.3.2. Stanowiska Parlamentu Europejskiego i Komisji	459
2.2.4. Posiedzenie Rady Europejskiej w Laeken, 14-15 grudnia 2001 r.	462
3. Konwent Europejski (luty 2002 r. – lipiec 2003 r.)	472
3.1. Przygotowanie prac Konwentu	472
3.1.1. Członkowie Konwentu	472
3.1.2. Prezydium Konwentu Europejskiego	477
3.1.3. Sekretariat i budżet Konwentu	478
3.2. Sesja inauguracyjna Konwentu (28 lutego 2002 r.)	480
3.3. Sporne kwestie organizacyjne	481
3.4. Faza słuchania (marzec – lipiec 2002 r.)	485
3.5. Faza analiz (wrzesień – grudzień 2002 r.)	494
3.5.1. Wstępny projekt Traktatu Konstytucyjnego	494
3.5.2. Wkład Komisji Europejskiej	502
3.5.3. Reakcje państw członkowskich: metoda wspólnotowa a opcja międzyrządowa	506
3.5.4. Raporty grup roboczych	513
3.5.4.1. Grupa robocza I – zasada subsydiarności	513
3.5.4.2. Grupa robocza II – Karta Praw Podstawowych	515
3.5.4.3. Grupa robocza III – osobowość prawna	516
3.5.4.4. Grupa robocza IV – rola parlamentów narodowych	518
3.5.4.5. Grupa robocza V – kompetencje uzupełniające	520
3.5.4.6. Grupa robocza VI – zarządzanie gospodarką	524
3.5.4.7. Grupa robocza VII – działania zewnętrzne	525

3.5.4.8. Grupa robocza VIII – obrona	528
3.5.4.9. Grupa robocza IX – uproszczenie procedur legislacyjnych i instrumentów	532
3.5.4.10. Grupa robocza X – obszar wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	535
3.5.4.11. Grupa robocza XI – Europa socjalna	538
3.6. Faza przedstawiania propozycji (styczeń – lipiec 2003 r.)	540
3.6.1. Wstępna debata na temat kwestii instytucjonalnych	541
3.6.2. Wstępne propozycje zapisów Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i reakcje na nie	543
3.6.3. Końcowy etap prac Konwentu: przyjęcie <i>Projektu Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy</i>	557
3.6.4. Posiedzenia Rady Europejskiej w Salonikach, 19-20 czerwca 2003 r.: pierwsza ocena projektu Traktatu Konstytucyjnego	570
3.6.5. Ostatnia faza prac Konwentu: przyjęcie części III i IV projektu Traktatu Konstytucyjnego	572
3.6.6. Przekazanie projektu Traktatu Konstytucyjnego prezydencji włoskiej i pierwsze oceny	575
4. Konferencja Międzyrządowa (październik 2003 r. – czerwiec 2004 r.)	580
4.1. Przygotowanie Konferencji Międzyrządowej	580
4.2. Inauguracja prac Konferencji Międzyrządowej w Rzymie 4 października 2003 r.	589
4.3. Negocjacje w czasie prezydencji włoskiej (październik – grudzień 2003 r.): nieudana próba zakończenia Konferencji Międzyrządowej	592
4.4. Negocjacje w czasie prezydencji irlandzkiej (styczeń – czerwiec 2004 r.): przyjęcie Traktatu Konstytucyjnego	621
4.5. Prace redakcyjne nad ostateczną wersją Traktatu Konstytucyjnego i jego podpisanie	643
5. Postanowienia Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy	643
5.1. Definicja, wartości, cele, zasady i symbole Unii Europejskiej	646
5.2. Kompetencje Unii Europejskiej	648
5.3. System instytucjonalny Unii Europejskiej	654
5.3.1. Uwagi ogólne	654
5.3.2. Reforma instytucji Unii Europejskiej	654
5.3.2.1. Parlament Europejski	654
5.3.2.2. Rada Europejska	656
5.3.2.3. Rada Ministrów	658
5.3.2.4. Komisja Europejska	662
5.3.2.5. Minister spraw zagranicznych Unii	664
5.3.2.6. Pozostałe instytucje	665
5.4. Źródła prawa Unii Europejskiej	665
5.5. Procedury decyzyjne	669
5.6. Działania zewnętrzne Unii Europejskiej, w tym Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa oraz Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony	673
5.7. Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	676
5.8. Życie demokratyczne Unii	678

5.9. Procedura ratyfikacji i zmiany Traktatu Konstytucyjnego	680
6. Ratyfikacja i przyszłość Traktatu Konstytucyjnego	681
Zakończenie	697
Bibliografia	711
Table of contents	769